

LUOMULIITTO RY
Susann Rännäri

Lausunto 31.05.2021

Viite: VNS 3/2021 vp

Asia: VALTIONEUVOSTON SELONTEKO JULKISEN TALOUDEN SUUNNITELMASTA VUOSILLE 2022—2025

Luomuliitto ry kiittää lausuntopyynnöstä ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Julkisen talouden suunnitelmassa lukee, että hallitus on mm. asettanut keskeiseksi talouspolitiikan tavoitteeksi sen, että Suomi kulkee kohti hiilineutraaliutta vuoteen 2035 mennessä ja hiilinegatiiviseksi nopeasti sen jälkeen. Suunnitelmassa todetaan, että toimenpiteiden tulee olla vaikuttavia ja kustannustehokkaita ja että niistä ei synny kohtuuttomia vaikutuksia eri väestöryhmille.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalaisuuden toiminnasta todetaan, että jatketaan hallitusohjelman mukaisia toimenpiteitä, joista keskeisimmät liittyvät maankäyttösektorin ilmastotoimenpiteisiin, ilmastokestävään ruokapolitiikkaan, luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen, vesistökuormituksen vähentämiseen, vesienhallintaan ja tulvasuojeluun. Suunnitelmassa todetaan, että maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalta ollaan leikkaamassa varoja, mutta viljelijätukien tasoon säästöillä ei ole vaikutusta ja että maaseudun kehittämisen rahoituksen taso tulee säilymään vähintään nykytasolla. Tämä on hyvä.

Luonnonmukainen tuotanto on tapa tuottaa ruokaa kestävästi yhteistyössä luonnon kanssa. Luomutuotanto edistää luonnon monimuotoisuutta ja kasvattaa maatilojen sopeutumiskykyä. Tästä on vahvaa tieteellistä näyttöä. Luonnonmukainen tuotanto on suunnannäyttäjä maatalouden kulkiessa kohti kestävämpää tuotantomallia. Luonnonmukaista tuotantojärjestelmää on aktiivisesti kehitetty kymmeniä vuosia. On luotu tuotantoehdot ja valvontajärjestelmät, tuotteet ovat globaalisti kuluttajien tunnistettavissa kaupan hyllyiltä ja kestävä maatalouden sektorilla luomutuotteilla on suurin markkinaosuus. Hiilineutraaliutta tavoiteltaessa tulisi suunnitelmissa huomioida nimenomaan luomutuotannon tuomat mahdollisuudet edistää asiaa. Hiilineutraaliutta kesittelevässä osassa onkin todettu, että EU:n viherryttämistuella, ympäristökorvauksilla

sekä luonnonmukaisen tuotannon edistämisellä on merkittävä rooli maatalouden kehittämisessä ympäristön kannalta kestävään suuntaan.

Suunnitelmassa todetaan, että vuonna 2023 alkavalla CAP-suunnitelmakaudella vähintään 30 % maaseuturahasto-osuudesta tulee kohdistua ympäristö- ja ilmastotoimiin. On hyvä, että ilmasto- ja ympäristötoimenpiteisiin korvamerkitään määrärahoja. Toisaalta, mikäli toimenpiteiden vaikuttavuus on kyseenalaista, ei määrärahojen korvamerkitseminen auta. Tukia tulisi kohdentaa nimenomaan vaikuttaviin toimenpiteisiin, ja viljelijätukia tulisi kehittää tulosperusteiseen suuntaan niin, että viljelijää palkitaan tehokkaasta ja vaikuttavasta ympäristö- ja ilmastotyöstä. Tämänhetkisessä kansallisen CAP-suunnitelman luonnoksessa ympäristötukien ehtojen vaatimusten sisällöt ja soveltamisalan kuvaukset ovat kuitenkin varsin suppeat, osittain höllennetyt, joten niiden vaikuttavuus on vähäisempi kuin edellisellä tukikaudella, eikä suunnitelma sisällä riittäviä kannustimia merkittäville päästövähennys- ja hiilensidontatoimenpiteille. Samanaikaisesti niille kohdistettuja varoja on leikattu. Esimerkiksi ravinteiden käytön ohjaus on jäämässä pois, ja talviaikaisena kasvipeitteisyytenä näyttäisi hyväksyttävän jopa glyfosaatilla päätetyt nurmet ja sänki.

Suunnitelmassa todetaan myös, että *osa aiemmin rahoitetuista toimenpiteistä muuttuu ekojärjestelmän myötä lakisääteiksi eikä niihin enää voida myöntää rahoitusta*. Tämä ei pidä paikkaansa. Osa aiemmin rahoitetuista toimenpiteistä muuttuu **ehdollisiksi**, eikä niihin enää voida myöntää rahoitusta. Ekojärjestelmä on maataloustukijärjestelmään tuleva uusi osa, joka on pakollinen jäsenvaltioille mutta vapaaehtoinen viljelijälle ja on 1-pilarista maksettava tuki. Tämänhetkisessä luonnoksessa kansallisesta CAP-suunnitelmasta osa ympäristökorvausjärjestelmän toimista on siirretty ekojärjestelmään, niiden ehtoja ja vaatimuksia höllennetty eikä uudentyyppisiä tulosperusteisia, kannustavia tai tarjouskilpailuun perustuvia toimenpiteitä ole suunniteltu. Tämän lisäksi, kun aikaisemmin I pilarin ns. vihreään osuuteen eli virherryttämiseen varattiin 30 % varoista, on ekojärjestelmään nyt varattu vain 12,5 %.

EU:n komission biodiversiteettistrategiassa todetaan, että viljelijöillä on keskeinen rooli luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä maatalousekosysteemeissä ja siksi on tärkeää tukea ja kannustaa heitä siirtymään kestäviin käytäntöihin. Olisi toivottavaa, että Suomessa käsiteltäisiin enemmän luonnon monimuotoisuusasiaa viljelijöiden näkökulmasta eikä vain luonnonsuojelun ja metsän näkökulmasta.

31.05.2021

Janne Rauhansuu

Luomuliiton puheenjohtaja

Susann Rännäri

Luomuliiton toiminnanjohtaja